

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL KAUNO AŽUOLYNO GAMTOTVARKOS PLANO PATVIRTINIMO**

2019 m. balandžio 2 d. Nr. D1-195
Vilnius

Vadovaudamasis Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 709 „Dėl Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 27 punktu:

1. T v i r t i n u Kauno ažuolyno gamtotvarkos planą (toliau – Gamtotvarkos planas) (pridedama).

2. P a v e d u:

2.1. Kauno marių regioninio parko direkcijai koordinuoti priemonių, numatytų šio įsakymo 1 punktu patvirtintame Gamtotvarkos plane, įgyvendinimą;

2.2. Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos iki 2019 m. birželio 1 d. užtikrinti saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių, nurodytų šio įsakymo 1 punktu patvirtintame Gamtotvarkos plane, įregistravimą Saugomų rūšių informacinėje sistemoje.

Energetikos ministras, laikinai einantis
aplinkos ministro pareigas

Žygimantas Vaičiūnas

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2019 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. D1-195

KAUNO AŽUOLYNŲ GAMTOTVARKOS PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno ažuolyno gamtotvarkos planas (toliau – Gamtotvarkos planas) parengtas buveinių apsaugai svarbiai teritorijai, vadovaujantis Reikalavimų gamtotvarkos plano turiniui aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-645 „Dėl Reikalavimų gamtotvarkos plano turiniui aprašo patvirtinimo“. Šiam Gamtotvarkos planui parengta pagrindžiamoji informacija su joje esančiais brėžiniais ir priedais, išsamiai paaiškinanti ir pagrindžianti Gamtotvarkos plano sprendinius (toliau – Pagrindžiamoji informacija). Pagrindžiamoji informacija skelbiama Aplinkos ministerijos tinklalapyje <http://gamtotvarka.am.lt>.

II SKYRIUS TERITORIJOS BŪKLĖS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

2. Kauno ažuolyno teritorija, kuriai parengtas šis Gamtotvarkos planas (toliau – teritorija), yra centrinėje Lietuvos dalyje, Kauno apskrityje, Kauno miesto savivaldybės centrinėje dalyje, Žaliakalnio seniūnijos teritorijoje. Tai miesto parkas, esantis Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės „Kauno ažuolyno parkas“ teritorijoje, kuri, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2006 m. gegužės 16 d. aktu Nr. KPD–RM–10, įrašyta į Kultūros vertybių registrą (unikalus kodas – 17381). Teritorijos plotas yra 60,83 ha. Gamtotvarkos plano rengimo metu konstatuota, kad teritorijos ribos optimalios.

3. Teritorija įtraukta į Buveinių apsaugai svarbių teritorijų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“, siekiant išsaugoti šias Europos Bendrijos svarbos rūšis, įtrauktas į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 2 tomas, p. 102) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L 158, p. 193) (toliau – Buveinių direktyva), II priedą: europinis plačiaausis (*Barbastella barbastellus*), niūriaspalvis auksavabalis (*Osmoderma barnabita*) ir Buveinių direktyvos I priedą įrašytą Europos Bendrijos svarbos natūralią buveinę – 9180 *Griovų ir šlaitų miškai.

4. Vienintelė miškų tipo buveinė – 9180 *Griovų ir šlaitų miškai, inventorizuota 2012–2015 m. Aplinkos ministerijos projekto „Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizavimas, palankios apsaugos būklės kriterijų nustatymas ir monitoringo sistemos sukūrimas“ metu. Šio tipo buveinė užima 8,3 ha plotą. Buveinės apsaugos būklė palanki, jos išsaugojimui tvarkymo priemonės nereikalingos.

5. Gamtotvarkos plano rengimo metu teritorijoje buvo aptiktos 8 saugomos gyvūnų ir grybų rūšys. Iš jų 1 rūšis įrašyta į 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL 2010 L20, p. 7) su paskutiniais pakeitimais,

padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L 158, p. 193), (toliau – Paukščių direktyva) I priedą ir 7 rūšys įrašytos į Lietuvos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 14 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Saugomų rūšių sąrašas). Dvi Saugomų rūšių sąrašo rūšys (niūriaspalvis auksavabalis ir europinis plačiaausis) įrašytos į Buveinių direktyvos II ir IV priedus.

Teritorijoje aptiktos šios saugomos gyvūnų ir grybų rūšys, kurių biologijai svarbūs seni medžiai, pirmiausia ąžuolai:

Ąžuolinė kepena (*Fistulina hepatica*). Saugomų rūšių sąrašo rūšis. Negausi, aptikta 8 vietose dažniausiai pietinėje ir vakarinėje teritorijos dalyse. Rūšies apsaugos būklė palanki.

Krokinis minkštenis (*Hapalopilus croceus*). Saugomų rūšių sąrašo rūšis. Teritorijoje aptikta viena iš gausiausių šios rūšies grybų radaviečių Lietuvoje. Rūšis aptinkama didžiojoje teritorijos dalyje, apsaugos būklė palanki.

Kuokštinė grifolė (*Grifola frondosa*). Saugomų rūšių sąrašo rūšis. Rūšis aptinkama dažniausiai teritorijos šiauriniame, rytiniame, pietiniame ir pietvakariniame pakraščiuose. Rūšies apsaugos būklė palanki.

Ąžuolinis skaptukas (*Xestobium rufovillosum*). Saugomų rūšių sąrašo rūšis. Rūšis aptikta tik šiaurinėje teritorijos dalyje. Rūšies apsaugos būklė palanki.

Marmurinis auksavabalis (*Protaetia lugubris/Liocola marmorata*). Saugomų rūšių sąrašo rūšis. Rūšis aptikta pietrytinėje teritorijos dalyje. Rūšies apsaugos būklė palanki.

Niūriaspalvis auksavabalis. Saugomų rūšių sąrašo ir Buveinių direktyvos II ir IV priedų rūšis. Teritorija yra viena didžiausių ir stabiliausių niūriaspalvio auksavabalio populiacijų Lietuvoje. Rūšis aptinkama beveik visoje teritorijoje, kiek rečiau – šiaurinėje ir šiaurės vakarinėje dalyse. Rūšies apsaugos būklė nepalanki, nepakankama, būtini mikrobeveinių ir jų aplinkos palankios apsaugos būklės atkūrimo darbai.

Europinis plačiaausis. Saugomų rūšių sąrašo ir Buveinių direktyvos II ir IV priedų rūšis. Rūšis aptinkama visoje Kauno ąžuolyno teritorijoje. Rūšies apsaugos būklė palanki.

Vidutinis margasis genys (*Dendrocopos medius*). Paukščių direktyvos I priedo rūšis. Teritorijoje stebimas reguliariai, peri mažiausiai viena pora. Rūšies apsaugos būklė palanki.

6. Pagrindinės gamtosauuginės problemos teritorijoje yra susijusios su šios teritorijos unikalumą ir išskirtinę gamtinę vertę sudarančių brandžių ir perbrendusių ąžuolų, kurie yra niūriaspalvio auksavabalio mikrobeveinės, būklės blogėjimu dėl netinkamos jų priežiūros ir aplinkoje augančių menkaverčių medžių. Dėl šių priežasčių susidarė nepalankios ekologinės sąlygos niūriaspalviui auksavabaliui ir kitoms šviesiamėgėms saugomoms rūšims, pablogėjo medžių sanitarinė būklė. Kita problema yra invazinių rūšių: raudonojo ąžuolo, uosialapio klevo, baltažiedės robinijos plitimas.

7. Miško žemės naudmenos užima 97,52% teritorijos, likusius 2,48% – kitos naudmenos. Teritorijoje vyrauja ąžuolų medynai: 44,52% miško žemės ploto užima gamtinę brandą pasiekusių ąžuolų medynai, 25,58% – pusamžių ąžuolų medynai ir 4,54% – ąžuolų jaunuolynai. Pusamžės liepos užima 17,43% visų teritorijos medynų, o gamtinę brandą pasiekusios liepos – tik 1,46% visų teritorijos medynų. Likusius teritorijos medynus sudaro įvairios kitos medžių rūšys. Visi teritorijos miškai priskirti II B (rekreaciniai miškai) miškų grupei. Visa teritorijos žemė yra valstybės nuosavybė, kurią patikėjimo teise valdo Kauno miesto savivaldybė.

III SKYRIUS

GAMTOTVARKOS PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI, PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

8. Gamtotvarkos plano tikslas yra atkurti teritorijoje palankią niūriaspalvio auksavabalio buveinių apsaugos būklę ne mažesniame kaip 49,5 ha plote.

9. Gamtotvarkos plano tikslui pasiekti numatomi uždaviniai:

9.1. atkurti ir užtikrinti niūriaspalvio auksavabalio mikrobuveinėms tinkamą aplinką;

9.2. atkurti ir užtikrinti niūriaspalvio auksavabalio mikrobuveinėms tinkamas ekologines sąlygas.

10. Gamtotvarkos plano uždaviniams įgyvendinti numatytų priemonių planas pateiktas priede.

IV SKYRIUS

GAMTOTVARKOS PLANO PRIEMONES ĮGYVENDINANTYS ASMENYS IR JŲ FUNKCIJOS

11. Labdaros ir paramos fondas „Lietuvos gamtos fondas“, bendradarbiaudamas su Kauno miesto savivaldybės administracija ir Kauno marių regioninio parko direkcija (toliau – direkcija), organizuoja Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimą I–III jo įgyvendinimo metais, naudodamasis Europos Sąjungos aplinkos finansinio mechanizmo „LIFE“ finansuojamo projekto „Ekologinio tinklo nuo brandžių medžių priklausomiems organizmams sukūrimas“ (LIFE16 NAT/LT/000701) (toliau – projektas) lėšomis. Pasibaigus projektui ir esant poreikiui Gamtotvarkos plano 1.3, 2.1–2.3 ir 2.5 priemonių įgyvendinimą organizuoja Kauno miesto savivaldybės administracija bendradarbiaudama su direkcija.

12. Direkcija prižiūri tvarkymo darbus ir talkina Lietuvos gamtos fondui bei Kauno miesto savivaldybės administracijai pagal poreikį konsultuodama apie Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimo geriausius būdus ir terminus, rengia apibendrintas išvadas ir Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) teikia pasiūlymus dėl Gamtotvarkos plano peržiūros.

V SKYRIUS

IŠTEKLIŲ ANALIZĖ, LĖŠŲ POREIKIS GAMTOTVARKOS PLANO PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI

13. Išteklių analizė, preliminarus lėšų poreikis Gamtotvarkos plane numatytoms priemonėms įgyvendinti pateikiami šio plano Pagrindžiamojoje informacijoje.

14. Pagrindiniai Gamtotvarkos plane numatytų priemonių finansavimo šaltiniai yra Europos Sąjungos aplinkos finansinio mechanizmo „LIFE“ finansuojamo projekto lėšos, Lietuvos Respublikos biudžeto ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

VI SKYRIUS

GAMTOTVARKOS PLANO TIKSLINIMO IR STEBĖSENOS (MONITORINGO) TVARKA

15. Gamtotvarkos planas turi būti reguliariai peržiūrimas įvertinant, ar vykdomos priemonės iš tikrųjų duoda laukiamą rezultatą įgyvendinant Gamtotvarkos plano uždavinius. Tam būtina reguliari Europos Bendrijos svarbos rūšių: niūriaspalvio auksavabalio ir europinio plačiaausio buveinių bei natūralios buveinės 9180 *Griovų ir šlaitų miškai kokybės, dydžio ir rūšių skaičiaus stebėseną. Jei stebėsenos duomenys parodo, kad uždaviniai neįgyvendinami, Gamtotvarkos planas turi būti tikslinamas. Naujai atsiradę veiksniai, kurių nebuvo Gamtotvarkos plano rengimo metu, taip pat gali pakeisti situaciją, sudarydami poreikį naujoms patikslintoms priemonėms.

16. Už Gamtotvarkos plano peržiūrėjimą atsakinga direkcija, kuriai priskirta teritorijos gamtos vertybių stebėseną. Gamtotvarkos planas turi būti peržiūrimas ir tikslinamas kas trejus metus nuo jo įgyvendinimo pradžios, parengiant peržiūrėjimo ataskaitą. Parengta išsamios peržiūros ataskaita turi būti pateikta VSTT. Gamtotvarkos plano peržiūros metu turi būti atliktas ne tik jo rezultatų įvertinimas, bet ir papildymas naujais duomenimis.

17. Atliekant Gamtotvarkos plano peržiūrą, įvertinama:

17.1. Gamtotvarkos plano uždavinių įgyvendinimas. Jei uždaviniai neįgyvendinami, nurodomos pagrįstos priežastys;

17.2. iškeltų uždavinių atitiktis esamai situacijai;

17.3. pasiekti tvarkymo rezultatai;

17.4. saugomų buveinių ir rūšių būklė, vadovaujantis šių objektų stebėsenos rezultatais;

17.5. Gamtotvarkos plano uždavinių įgyvendinimo poveikis saugomoms teritorijos gamtos vertybėms, vadovaujantis jų būkle;

17.6. būtinybė pakeisti vykdomas Gamtotvarkos plano priemones ar numatyti naujas.

18. Jeigu įgyvendinant patvirtintą Gamtotvarkos planą paaiškėja, kad mažėja Europos Bendrijos svarbos rūšių: niūriaspalvio auksavabalio ir europinio plačiaausio gausa, blogėja jų buveinių būklė, blogėja natūralios buveinės 9180 *Griovų ir šlaitų miškai būklė arba surandama efektyvesnių būdų užtikrinti palankią jų apsaugos būklę, atsiranda naujų aplinkybių, organizatorius arba vykdytojas gali inicijuoti patvirtinto dokumento keitimą. Pakeistas Gamtotvarkos planas turi būti derinamas su suinteresuotais asmenimis ir įstaigomis. Parengta išsamios peržiūros ataskaita turi būti pateikta VSTT.

19. Europos Bendrijos svarbos rūšių: niūriaspalvio auksavabalio, europinio plačiaausio ir natūralios buveinės 9180 *Griovų ir šlaitų miškai stebėseną numatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu tvirtinamoje Valstybinėje aplinkos monitoringo programoje (toliau – VAMP), todėl šių vertybių stebėseną vykdoma vadovaujantis VAMP principinėmis nuostatomis jų radavietėse. Už stebėsenos vykdymą, rezultatų kaupimą ir apibendrinimą atsakinga direkcija.

20. Gamtotvarkos planas gali būti peržiūrimas ar tikslinamas ir dažniau, nei nurodyta Gamtotvarkos plano 16 punkte, jeigu pradeda blogėti natūralių buveinių būklė, mažėja saugomų rūšių populiacijos arba surandama efektyvesnių būdų užtikrinti palankią jų apsaugos būklę arba atsirado kitų nenumatytų aplinkybių, dėl kurių Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimas tampa netikslingas ar neįmanomas.

PASTABA. * ženklų pažymėti prioritetiniai Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai.

GAMTOTVARKOS PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Priemonės įvykdymo terminas arba periodiškumas	Priemonių finansavimo ir įgyvendinimo prioritetai ²
1. Atkurti ir užtikrinti niūriaspalvio auksavabalio mikrobuveinėms tinkamą aplinką	1.1. organizuoti 1–3 mažiau vertingų medžių ir krūmų, augančių saugotino medžio lajos perimetre ir (arba) susisiekiančių su juo lajomis, išskirtimą ir pašalinimą iš teritorijos (iš viso ne mažiau kaip aplink 218 medžius, pažymėtus Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I įgyvendinimo metai	I
	1.2. organizuoti medžių ir krūmų, augančių saugotino medžio lajos perimetre ir (arba) susisiekiančių su juo lajomis, išskirtimą ir pašalinimą iš teritorijos (iš viso ne mažiau kaip aplink 184 medžius, pažymėtus Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje). Pastaba. Šviesinimo darbai atliekami dviem etapais, kaskart iškertant iki 50 proc. atrinktų medžių ir krūmų	I ir III įgyvendinimo metai	I
	1.3. organizuoti uosialapių klevų naikinimą ir pašalinimą iš teritorijos (iš viso ne mažiau kaip 7 vietose, nurodytose Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I–II įgyvendinimo metai (vėliau pagal poreikį)	II
2. Atkurti ir užtikrinti niūriaspalvio auksavabalio mikrobuveinėms tinkamas ekologines sąlygas	2.1. organizuoti saugotinių medžių lajų korekciją (iš viso ne mažiau kaip 103 medžių, nurodytų Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I – II įgyvendinimo metai (vėliau pagal poreikį)	I
	2.2. organizuoti saugotinių medžių sausų šakų, keliančių grėsmę žmonėms, šalinimą (iš viso ne mažiau kaip nuo 14 medžių, nurodytų Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I įgyvendinimo metai (vėliau pagal poreikį)	I

Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Priemonės įvykdymo terminas arba periodiškumas	Priemonių finansavimo ir įgyvendinimo prioritetai ²
	2.3. organizuoti sausuolių, keliančių grėsmę žmonėms, performavimą į stuobrius (iš viso ne mažiau kaip 13 sausuolių, nurodytų Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I įgyvendinimo metai (vėliau pagal poreikį)	I
	2.4. organizuoti saugotinių medžių drevių atvėrimą arba mūro likučių pašalinimą iš jų (iš viso ne mažiau kaip 17 saugotinių medžių drevių, nurodytų Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	I įgyvendinimo metai	II
	2.5. organizuoti priešgaisrinės signalizacijos įrengimą saugotinių medžių drevėse (iš viso ne mažiau kaip 57 medžiuose su drevėmis, nurodytuose Pagrindžiamosios informacijos žemėlapyje)	II–III įgyvendinimo metai (vėliau pagal poreikį)	II

¹ Priemonių svarba: I – labai svarbios; II – svarbios.